

Commentaries to bTalmud Nedarim 50a - Ezra Butler - 26.05.26

A Rashi ¹	B Tosafot ²	C Rosh ³	D Ran ⁴	E Gaster / Maaseh Book	
שפעם אחת הוצרכו חכמים ממון הרבה לבית המדרש	פעם אחת הוצרכו תלמידי רבי עקיבא למעות	פעם אחת הוצרכו ישראל ללות מעות	פעם אחת הוצרכו ר"ע ותלמידיו מעוֹת	The fourth source of his wealth was a Roman lady. At one time the Jews were in need of money	1
ושיגרו את ר' עקיבא אצל מטרוניתא אחת ולוה ממנה ממון גדול	הלכו אצל מטרוניתא ללוות ממנה	ולוה אותם ר' עקיבא ממטרוניתא אחת	והלכו אצל מטרוניתא	and they sent R. Akiba to borrow it from the Roman lady. Accordingly R. Akiba went to see her and asked her to lend him the money.	2
וכשנתנה לו אמרה לו מי יהיה לי ערב שתפרע לי לזמן קבוע	אמרה להם איני מאמנת			She fixed a time for the payment, and said to R. Akiba: "Who will be your surety? "	3
אמר לה מי שתרצה	אמר לה רבי עקיבא מי את חפצה שאתן ליך ערב			R. Akiba replied : "Whoever you wish."	4
אמרה לו הקב"ה והים שהיה ביתה על שפת הים	אמרה לו מי שאמר והיה העולם וים הגדול	אמרה לו מי שאמר והיה העולם והים הגדול יהיו ערבים שלי	אמרה לו לר"ע הריני מלווה אותך ותהיה אתה לווה והקב"ה וים ערבים בדבר	Then she said to R. Akiba : " You are the borrower, but God and the sea shall stand surety for you. "	5

¹ https://www.sefaria.org/Rashi_on_Nedarim.50a.8.1?lang=he

² https://www.sefaria.org/Tosafot_on_Nedarim.50a.8.1?lang=he

³ https://www.sefaria.org/Commentary_of_the_Rosh_on_Nedarim.50a.7?lang=he

⁴ https://www.sefaria.org/Ran_on_Nedarim.50a.8.1?lang=he

אמר לה ר"ע כן יהיה				R. Akiba consented. He took the money and went away.	6
כשהגיע הזמן חלה ר"ע ולא היה יכול להביא הממון	וכשהגיע הזמן חלה רבי עקיבא ולא בא	כשהגיע זמן הפרעון חלה ר"ע	קבע לה זמן לפרעון וכשהגיע זמנה	When the time came for the payment of the money as agreed upon, R. Akiba was ill and could not repay it.	7
יצאת אותה מטרוניתא על שפת הים ואמרה רבש"ע גלוי וידוע לפניך כי לך ולים הזה האמנתי מעותי	הלכה על שפת הים אמרה רבש"ע היום חלה רבי עקיבא עבדך והוא העמידך ערב לי	הלכה ועמדה על שפת הים ואמרה ידעתי שאלמלא שעכבו אונס את ר"ע היה פורע בזמנו מי שאמר והיה העולם והים ישלימו ערבותם	הלכה אותה מטרוניתא על שפת הים אמרה רבש"ע גלוי וידוע לפניך שר"ע חולה ולא היה בידו לפרוע חובו ראה שאתה ערב בדבר	Thereupon the lady went to the seashore and said: "Lord of the universe, it is known to Thy holy name that R. Akiba is ill and cannot repay the money, but Thou and the sea have become sureties, therefore I appeal now to my sureties."	8
הכניס הקב"ה רוח שטות בלבו של קיסר ונכנס' לבית גנזיו ונטלה קרטלית וזרקה לים	מה עשה הקב"ה באותו היום נשטית בת קיסר ונטלה קופסא מליאה כסף וזהב והטילה לים	מה עשה הקב"ה שלח רוח שטות בבתו של קיסר ונטלה קופסא מלאה זהב ומרגליות ושלחה על פני המים	מיד נשתטית בתו של קיסר ונטלה ארגז מלא אבנים טובות ודינרי זהב וזרקה לתוך הים	Whereupon the Lord caused the daughter of the Emperor to become insane, and she filled a chest with precious stones and gold, and threw it into the sea.	9
והשליכה הים לפתח ביתה של אותה מטרוניתא ונטלה	וצפה ובאת לאותו מקום ונטלה אותו ומצאה בה ממון גדול	והרוח הביאתה לפני אותה מטרוניתא ונטלה	והים הביאתו במקום שהיתה אותה מטרוניתא יושבת על שפת הים מיד נטלה אותו ארגז והלכה לה	The wind carried it towards the lady's house, which was built on the shore of the sea . She took it and carried it into her house and found herself well repaid.	10

<p>ולאחר זמן הביא לה ר' עקיבא הממון ואמר לה אל יחר ליך שלא הבאתי לך הממון בזמן שקבענו שחליתי</p>	<p>וכשנתרפא רבי עקיבא בא אצלה ואמר גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שחליתי באותו הזמן עכשיו הרי כל ממונך בידי</p>	<p>וכשעמד ר"ע מחליו נטל בידו הממון והביאו לה</p>	<p>לימים נתרפא ר"ע ובא לו אצל ההיא מטרוניתא ומעותיו בידו לפרעון חובו</p>	<p>When R. Akiba recovered, he took the money which he owed to the lady and came to her and said : "Be not angry with me for not paying at the agreed time, for I was ill, or I should have paid promptly. "</p>	<p>1 1</p>
<p>אמרה לו יהא הכל שלך שממוני בא לידי בזמנו וספרה לו כל המעשה</p>	<p>וסיפרה לו כל המעשה</p>	<p>אמרה לו כבר פרעו לי ערביך</p>	<p>אמרה לו חזרתי אצל הערב והוא פרע כל החוב</p>	<p>The lady replied: " My dear R. Akiba, I will tell you what happened. Seeing that you did not come at the appointed time, I appealed to the sureties , and they paid the debt,</p>	<p>1 2</p>
<p>ונתנה לו מתנות גדולות ופטרנו לשלום</p>	<p>והכניסו בבית גנזיה ונתנה לו מתנות גדולות</p>	<p>לקחה כדי חובה והמותר נתנה לו</p>	<p>והא לך מה שנתן לי יותר ומאותו ממון שהחזירה לו נתעשר ר"ע</p>	<p>nay they gave me more than you owed me. You may therefore have the rest." Accordingly R. Akiba added the surplus to what he already had.</p>	<p>1 3</p>